

Ш О Д У Н А В К А

№ 30.

Београдъ 26. Юлія.

1846.

ЛИСТОВИ ИЗЪ ДНЕВНИКА СИРОТОГА СВЕШТЕНИКА ВИКАРА ОДЪ ВИЛТШИРА.

(Продуженіе.)

28. Декемвра

Добро е пустити, да прва буря пређе, безъ да се нѣтъ поразъ сасвимъ точно у призрѣніе узима. Ову смо ноћъ сви мирно преспавали. Садъ говоримо о писму доктора Шнарта, и о томъ, како самъ безъ ухлѣбія остао, као о каквомъ старомъ догађаю. Свакојко мислили смо на будућностъ. У томъ намъ е најгорчіе было, што смо се насъ трое морали по нужди за неко време разстати. Ние се могло ништа друго чинити, него да Бни и Поли потраже, да добыю службу у каквима честнима домовима, докъ я будемъ на путу, да опетъ гди нађемъ службу, како ћу себе и мою дѣцу изранити.

Поли е постала опетъ, као и пређе, весела. Она опетъ почне повтаравати санъ о епископской капи, и тиме насъ е веселила. Готова е пресуевѣрно рачунала на новогодишній даръ судбе. И я самъ покаднадъ о сну мислю, али му нисамъ вѣровао.

Одма како новый викаръ, мой послѣдователь, у Крекеладу дође и у службу ступи, предатћу му мое парохиске кнѣге и спремятћу се на путь, да себи друго ухлѣбіе потражимъ. Међутимъ пишемъ данасъ у Салибуру и Варминстеръ двама старымъ познаницыма, да се постараю намѣстити гди мое кѣри као кувариче, шивачице или као служавке кодъ поштены породыца. А Бни бы была и добра воспитательница за малу дѣцу.

У Крекелади нећу да оставимъ мою дѣцу, мѣсто е сиромашко, люди су овде неугодни, горди, и као у малой варошици живе неприятно. Садъ се о ничемъ другомъ неговори, већъ о новомъ викару. Некима е жао, што я морамъ одлазити. Незнамъ само, еда л' ѣймъ то одъ срца иде.

29. Декемвра.

Данасъ самъ писао Г. Салибургскомъ Епископу, и живо му представіо мое жалостно, безъ сваке помоћи, станѣ, напуштай мое дѣце и мою дугогодишню вѣрну службу у божіемъ винограду. Говори се да е онъ човеко-любивъ, скроманъ мужъ. Богъ нека му управя духомъ; небы ли се између 304. парохіе предѣла Вилтшире, едномъ и за мене неко мало мѣсташце нашло! Та я нетражимъ много.

30. Декемвра.

Или епископская капа по Полиномъ сну треба скоро да се покаже, или ми валя у апсъ и ѣни. Садъ већъ добро видимъ, да ми е апсъ неизбѣжимъ.

Полу самъ изнемого, и залудъ се упинѣмъ, да опетъ добьемъ старо юнаштво. И за саму свесрдну молитву немамъ довольно снаге. — Ужасъ е одвећъ великій, да, апсъ ми е неизбѣжимъ! Ово ћу себи често повтаравати, да се привикнемъ на мою судьбу. Свемилостивый Богъ нека се смилуе на мою милу дѣцу. Я ѣймъ немогу, несмемъ то казати, вальда ће ме јошть скоро смръть ослободити поруге. Осећамъ као да су ми кости изпребяяне. Сви удови тѣла заледили су ми се — одъ дрктаня немогу да пишемъ.

Неколико сатій после тога. Садъ самъ већъ оснаженъ. Хтѣо самъ се бацити у обятія Божія и молити се; но ние ми

добро было, па самъ леґо на постелю. Чини ми се да самъ спавао; а можда самъ быо и изнеможенъ. Одъ тада су три сата протекла; кћери су ми ноге ястукомъ покриле. Снагомъ самъ ломанъ, но ипакъ ми е срдце окретно. Све што се е случило, и што самъ чуо, представля ми се као санъ.

Дакле се е кочияшъ Брукъ обесио. Г. Алдерманъ Филзонъ дозвоа ме е, и о томе извѣстїо. Онъ е имао судейско писмо, заедно съ доказательствомъ мога емства, и да е Брукъ много дугова оставїо; напоменуо ме, да се старамъ чоара Вилтила у Тровбриґду за 100. фунтїй штерлинґа намирити.

Г. Филдсонъ имао е довольно узрока, сажалевати ме збоґъ овога изненаднога доґађая. О Боже! 100. фунтїй штерлинґа! како ћу їй исплатити? кадъ бы се цѣло мое и дѣце ми иманъ продало, небы 100. шиллинґа изнело. Брукъ е быо иначе почитованъ за поштена и богата човека; небы се надао да ће се съ нїме тако окончати.

Иманъ мое жене потрошено е їоштъ за нѣнога дуґога болована; морао самъ на послѣдку нѣвие, кое е она у Брадфорду наслѣдила была, у безценъ продати. Садъ самъ просїякъ. О кадъ бы мого їоштъ само слободанъ просїякъ быти! — Кукаванъ я морамъ у тамницу ићи, ако Г. Витиль nebude великодушанъ! На исплату ние ни мыслити.

Истога дана у вече.

Стыдимъ се мое слабости. У несвѣсть пасти! очаявати! Фу! па и на провиђенъ вѣровати! па Божїй свештеникъ быти! Фу, Томо!

Но садъ самъ опетъ све добро наредїо и свршїо, што ми е надлежало. Писмо на Г. Витила у Тровбриґду однео самъ на пошту. Я самъ му мою немогућность касателно испунѣња мога емствителнога обвезанїа, поштено изявїо; да му на вољи стои затворити ме. Ако буде имао човечїе осеђанъ, иматће сажалѣња; nebude ли, то нек' ме води, куд' хоће!

Кадъ самъ се вратїо съ поште, метуо самъ на искушенъ храбрость мое дѣце. Хтѣо самъ їй преправити за найгорїй случай. Ахъ, дѣвойке су мыслїле мужественїе, него человекъ, и више христїански, него свештеникъ.

Приповѣдїо самъ їймъ о Бруковой смрти, о момъ емству, и о могућнима слѣдствама истога. Обе су ме слушале жалостно и снуждено.

„Заръ у тамницу“? рече Ђни лаґано плачући, и загрли ме у своя наручїа: „Ахъ, ты добрый, сиротый отче! — Ништа ниси скривїо, а морашъ толико патити. Но я идемъ у Тровбриґдъ; пастїћу къ ноґама Витиловымъ, и нећу пре устати, докъ те неослободимъ.“

„Не,“ повиче Поли уздишући, „нечини то; трговци су трговци. Они твоимъ сузама непопуштаю ништа одъ отчинога дуґа. Идемъ я чоару, и погодитћу се за цѣлога живота о води и лебу за праву служницу, докъ моимъ радомъ отчинъ дуґъ неизмиримъ.“

Са таковима намѣрама мало по мало обадве се примирише. Но на последку и оне су увидиле суетность свои надежда. На последку рече Ђни: „На што намъ бадава само такови планови? Чекаймо одговоръ Г. Витила; буде ли онъ свирѣпъ, нека га. Богъ е и у тамници. Отче, ты иди у тамницу; можда ће ти тамо болъ быти, него сада овде съ нами у бѣдномъ животу. Иди, еръ полазишъ безъ кривице. У томъ нема за тебе срамоте. Мы ћемо се обадве погодити као служавке, и са нашомъ платомъ набавлятћемо ти сваке угодности. И на послѣдку нестыдимъ се ни самога просїяченїа. За отца просити, їсвето е и лѣпо. Покадкадъ долазитћемо и поођавати те. Ты ћешъ быти добро негованъ. Немамо се чеґа више плашити.“

„Ты имашъ право Ђни,“ рече Пола: „тко се плаши, невѣруе Бога. Я се нестрашимъ. Я ћу быти сасвямъ весела, као што могу быти, разставлѣна одъ отца и одъ тебе.“ Укрѣпили су ми такови разговоры срдце. Флеетманъ имао е право, што ми е при одлазку реко, да я имамъ при мени два божїя анђела.

У очи новога лѣта.

Година се свршила. Благодаримъ Богу, она е была, съ изузеткомъ нѣколике бурности, радости пуна година! Истина често нисмо имали наести се — но ипакъ были смо сити. Истина долазиле су момъ бѣдномъ издржаню често горке бриґе; но бриґе доносили су и радость. Садъ доиста едва имамъ толико, да я и моя дѣца животъ їоштъ за по године обдржавати можемо, но колико нѣя немаю ни толико, и незнаю одъ чеґа ће другїй данъ живити! Истина изгубїо самъ мое мѣсто; остао самъ подъ мою старость безъ службе и леба; — а могуће е, да ћу морати идуће године и у затвору бы-

ти; одвоєнъ одъ мои добры кѣрѣй. Но Єни и на право: Богъ е и у тамници!

Чистой савѣсти и у самомъ паклу ние пако, а рѣавымъ душама и у самомъ небу ние небо. Тко може быти безъ много; онай е богать. Добра савѣсть надвышава свѣтску честь. Кадъ човекъ равнодушно сматрати може оно, што люди обичаваю, но називаю срамотомъ и чешћу, всть почитанія достоянъ. Тко се може одрѣши свѣта, има небо. Я разумѣвамъ одъ дава на данъ болъ, од-кадъ га у школя судбине читаемъ. Учени у Оксфорду и Камбригду разуму само рѣчь истога, а не духъ нѣговъ. Природа е найболя изложителька Евангелія.

Съ овимъ рассуђеняма заключавамъ я да насъ годину.

Врло ми е мило, што одъ неколико година овай дневникъ продужавамъ. Требало бы да свайнй человекъ таковой држи; человекъ учи одъ самога себе више, него изъ найпоучительнии кнѣига. Кадъ писанѣмъ свои мыслѣй и осеѣаня свайнй данъ сами себи начертавамо, видимо при концу године, колико лица имамо. Человекъ ни у єдномъ сату ние себи раваниъ. Тко вели, да познае самога себе, има право само у оному тренућу, кадъ то о себи говори, ерѣ онда тако осеѣа себе. Мало нѣи знаду, шта су юче были; а юштѣ манѣ, шта ће сутра быти.

И зато е дневникъ нужданъ, да человекъ добые тврђе повѣренѣ на Бога и провидѣнѣ. Цѣла свѣтска повѣстница неучи насъ тако живо, као повѣстница мыслѣй, рассуђеня и осеѣаня єдинога єдинога человека за 12. мѣсециъ.

Я самъ и ове године искусно истину оне пословице нашо: Несреѣа редко долази сама; — али кадъ се зла найвѣѣма умноже, онда починю опетъ лѣпи часови. Тада самъ я, съ изусеткомъ првы поколебана, заиста найзадовольнии, кадъ ми е найрѣавѣ; ербо се већ радуемъ болѣму, што ће слѣдовати, и смеемъ се, ербо ме ништа неможе погрузити. Напротивъ тога, кадъ све по желѣи иде, онда самъ брижанъ и невесео, ерѣ се немогу покою безбрижно одати, будући да я невѣруемъ томъ покою. Ово е найвѣѣе зло, коимъ се затѣѣи даемъ. И то е истина, да се чини свака несреѣа у дальини страшнѣя, него што е дѣйствително, кадъ насъ нападне; бурни облаци нечине се изъ близа тако дрни, као што су изъ дальине. При свима рѣавима догаѣаима уобичаю самъ себи одма по-

мыслити: како слѣдство може за мене найшкодливѣе быти. — По томъ се безъ свакога околица найвѣѣма оснажимъ, и оно редко доѣе. А и ово наодимъ за добро. Кадкадъ играмъ се съ надеждама, али се недамъ одъ нѣи играти. Надежде подъ уздомъ држати, мыслимъ да е не редко среѣа, ерѣ онда бѣже одъ насъ млога санярства, као да се одъ насъ стыде. Тежко оному, кѣ е игра свои надежда! Онъ се тиме завалюе у блудню.

(Продуженѣ слѣдуе.)

ДОДАТАКЪ ОДГОВОРУ НА КРИТИКУ Г. МАТИЋ БАНА.

У исто по готову време, кадъ самъ я мое землѣописанѣ издао, изишло е, као што е у огласителю 89. числа Србски новина (Београдски) 7. Ноембра 1845. явлѣно, у Београду: *„Землѣописанѣ целогъ света, сачинѣно по найновѣмъ државномъ станю за выша и нижа училишта Г. Милованомъ Н. Спасиѣемъ, Докторомъ Философѣе, Редовнымъ Членомъ Дружства Србске Словесности, Чл. Одбора Просвѣщеня и Главнымъ Управителѣмъ основны Училишта Княжества Србѣе.“*

По овоме чудити се морамъ, како то, одъ куда и съ коіомъ намеромъ да се у исты Београдски Новина листу Подунавки, числама 46 — 52., 17. Ноемвриа до конца Декемвриа 1845. критизира вышепоменуто мое дѣло, кадъ о дѣлу Г. Спасиѣа никакве и найманѣ критике или рецензѣе ту не видисмо, а я нити самъ человекъ одъ строго кнѣижевногъ или школскогъ реда, нити самъ мое дѣло за высоке школе наменуо, да се у нѣима предае, нити е на исто было у Србѣи выше него само 11. пренумеранта, као што е изъ овы списка на краю кнѣиге видити, а Србске Новине Београдске опетъ у маломъ числу долазе онамо, гди се моя кнѣига купуе и чита.

Я мыслимъ, да бы за єдногъ кнѣижевника у Београду и за тамошнѣй яванъ листъ и овога читателѣ много прече морало быти, да оно одъ исте струке дѣло, кое е тамо изишло, и то одъ високоученога и многоотличногъ отечественника, кои е таково израдіо, и кое е за училишта нижа и выша наменуто, претресе и оцени, како е добро и колико одговара опредѣленю свомъ и праведномъ очекиваню обштине.

Или се нашло, да оно тамо изишавше дѣло нѣе ни вредно критизирати? Или е Г. кри-

тикъ управъ съ тые, да мое опорочи, хтео Г. Спасићево дѣло препоручити као чисто одъ оны недостатака, кое критикъ у моме примѣчава, и болъ одъ овога? Или є найпосле по оной пословицы: Майка ћерку кара, снаи преговара, хтео Г. критикъ само да овимъ начиномъ, мое дѣло узевши на среду, о тамо изишавшемъ Г. Спасићевомъ, као наговештуюћи, примѣчанія предъ светомъ подразумително учини?

Георгій Хаджић.

ДОСТОПАМЕТНОСТИ.

1.

У Срезу Гимочко - Заглавскомъ Окружія Гургусовачкога у селу Долњой Каменици има една стара црква, у којой се сада већ више неслуже. Има на себи и труло и торонъ еданъ, и на овомъ опетъ капелу, која є посвећена, какако люди приповѣдаю, храму 40. Мученика, а црква сама Ваведенію Пресвете Богородице. Сва є црква плочама покривена, а изнутра измолвана. Съ леве стране кодъ царски дверій стое два лика, између кои виде се трагови некаквота надписа, одъ когга самъ ово само разабрати могао: „Михаилъ Деспотъ Ха Ба благовѣренъ.“

2.

У Срезу Сврљичкомъ Окружія Гургусовачкога кодъ села Периша находи се една цѣлительна вода, која у пећини названой Пандирало, дубљиномъ одъ 50. коракляя, извире. На ово мѣсто скупляю се са свы страна невольници, кои одъ очо-болъ страдаю, те у нутра у пећину редомъ по едно лице (будући є ова врло тесна) улази и умива се. Любопытства ради и я самъ ово достопамятно мѣсто посѣтио, и ту на стѣни нашао слѣдуюћий написъ: „Данилъ Владикинъ Писаръ отъ Видинъ Августа 22 А 1818.“

Милошъ Милосавлѣвићъ,
Ћумрукія Пандиралскій.

МЫСЛИ ХЕРЦОГА ДЕ ЛА РОШЕФУКО.

Често узвышавамо славу едногъ, да бы уназили славу другогъ.

Добродѣтель небы заглазила тако далеко, када небы у дружтву са честолюбіемъ путовала.

Лютня жена єсть руменило, кое оне употреблюю за узвышеніе красоте.

Лицемѣріе може се звати почитаніемъ, кое порокъ одає добродѣтели.

Немогу се сви они звати благодарни, кои испуњаваю дугъ благодарности.

Старати се што пре платити за учинѣно намъ благодѣаніе, єсть родъ неблагодарности.

Гордость нежели быти подъ дугомъ, а самолюбіе не радо плаћа.

Люди, кои намъ учине добро, хоће да мы трпеливо сносимо одъ нѣи и зло.

Неки и са пороцима допадну намъ се, а на неке и са добрима качествама мрзимо.

Краснорѣчіе несастои се у звуку гласа, колько у избраню рѣчій.

Оно є право краснорѣчіе, кадъ се говори све, што треба.

Мы идемо на то, да познамо друге, а нежелимо да и други познаду насъ.

Чувати здравлѣ са великимъ уздржаніемъ, єсть права мучећа болестъ.

Одсуствованѣ слабе страсти умалыва, а силне увеличыва, подобно вѣтру, кои свѣћу гаси, а пламень умножава.

Іованъ Ї. Ђвтимієвићъ.

НОВЕ КНЬИГЕ.

Луча Микрокозма одъ Владике Црногорскога Петра Петровића Нѣгоша. У Београду Княжества Србскога Книгопечатномъ 1845. — На 8-ку, стр. 81.

О начину, коимъ народъ кодъ насъ овце одъ строке чува. Саобштєнѣ Дра. Медовића. — На 8-ку, стр. 10.

Наука о Србскомъ Стихотворенію. Списана одъ Дра. Иоанна Субботића. У Будиму писменимъ кр. Свеучилишта Пештанскогъ 1845. — На 8-ку, стр. XII. 152.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.